

Tzv. euronovela energetického zákona

Mgr. Antonín Panák
Energetický regulační úřad

Důvody připravované novely

1) **implementace unijního práva**

- směrnice 2009/72/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou
- směrnice 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem

2) **adaptace EZ na přímo použitelné předpisy**

- nařízení 714/2009 o podmínkách přístupu do sítě pro přeshraniční obchod s elektřinou
- nařízení 715/2009 o podmínkách přístupu k plynárenským přepravním soustavám

Předmět úpravy podle směrnice 2009/72/ES a směrnice 2009/73/ES

a) Podpora hospodářské soutěže

- tři varianty oddělení (vlastnické, ISO, ITO)
- certifikace oddělených provozovatelů soustav
- právní a funkční oddělení provozovatele podzemního zásobníku plynu

b) Ochrana spotřebitele

- důraz na zjednodušení procesu změny dodavatele
- rozhodování spotřebitelských sporů na půdě ERÚ
- právo na informace o cenách elektřiny a plynu a zajištění práva na odstoupení od smlouvy v případě zvýšení cen nebo změny jiných smluvních podmínek

c) Rozšíření pravomocí národních regulačních orgánů

Oddělení provozovatelů přenosových a přepravních soustav

a) provozovatel přenosové soustavy

– protože k 3. září 2009 nebyl součástí VIU, povinnost implementovat vlastnické oddělení

b) provozovatel přepravní soustavy

– protože k 3. září 2009 byl součástí VIU, možnost implementovat kteroukoli z forem oddělení

- implementace ITO (nezávislý provozovatel přepravní soustavy) s možností vlastnického oddělení podle rozhodnutí vlastníka provozovatele

- ERÚ očekává zásadní aplikační problémy (např. odhalování a postihování zakázaného vlivu mateřské společnosti usazené v zahraničí na provozovatele přepravní soustavy, dodržování tzv. cooling-off period zaměstnanců provozovatele přepravní soustavy, vmáhání plnění desetiletého plánu atd.)

Odlišnosti od obecné úpravy obchodních společností podle obchodního zákoníku

- složení statutárních orgánů ITO
- délka funkčního období a podmínky pro odvolání statutárního orgánu
- povinnost vydání stanov i v případě s.r.o.
- obligatorní dozorčí rada i v případě s.r.o.
- posílené postavení dozorčí rady

Ingerence ERÚ

- schvaluje jmenování, volbu nebo odvolání statutárního orgánu nebo člena statutárního orgánu, polovinu (mínus jeden) členů dozorčí rady a auditora programu
- schvaluje uzavření smlouvy o výkonu funkce a uzavření smluv, kterými se zakládá pracovněprávní vztah vymezeného okruhu osob k ITO nebo jiných smluv, kterými se upravují podmínky výkonu funkce statutárního orgánu nebo člena statutárního orgánu, členů dozorčí rady a auditora programu
- schvaluje uzavření obchodních smluv mezi ITO a jinou osobou, která je součástí téhož koncernu
- schvaluje poskytování služeb ze strany ITO ve prospěch jiné osoby, která je součástí vertikálně integrovaného podnikatele
- schvaluje program rovného zacházení
- schvaluje desetiletý plán rozvoje přepravní soustavy a ukládá opatření k zajištění jeho realizace

Tzv. ITO

Ve skutečnosti by pro regulaci postavení a chování tzv. ITO stačily dva články směrnice 2009/73/ES – čl. 18 odst. 4 a 5 a účinné sankce v případě porušení těchto povinností (pokuty, uložení povinnosti vlastnického oddělení)

Nové povinnosti držitelů licence

Držitel licence na výrobu elektřiny, výrobu plynu, obchod s elektřinou nebo obchod s plynem je povinen

a) **uveřejňovat podmínky dodávek a ceny** za dodávku elektřiny a plynu pro domácnosti a podnikající FO a uveřejnit **změny** cen a jiných podmínek dodávky nejpozději 30 dnů přede dnem jejich účinnosti

- oprávnění zákazníka **odstoupit** od smlouvy nejpozději 10 dnů přede dnem účinnosti zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek

- oprávnění zákazníka **odstoupit** od smlouvy do 3 měsíců od účinnosti zvýšení ceny nebo změny jiných smluvních podmínek v případě, že mu držitel licence zvýšení ceny nebo změnu smluvních podmínek ve lhůtě 30ti dnů neoznámil a současně jej nepoučil o právu na odstoupení od smlouvy

b) umožnit neznevýhodňující **výběr způsobu platby**

c) stanovit výši **zálohové platby** přiměřeně k rozsahu spotřeby elektřiny nebo plynu v předchozím srovnatelném období a předpokládané spotřeby v následujícím období

Postavení Energetického regulačního úřadu

Členské státy jsou povinny určit jediný regulační orgán na vnitrostátní úrovni a zajistit, aby regulační orgán vykonával své pravomoci nestranně a transparentně (čl. 35 odst. 1 a 4 E-směrnice a čl. 39 odst. 1 a 4 G-směrnice)

ERÚ podle návrhu zákona nadále v postavení ústředního orgánu státní správy s určitými odlišnostmi:

- a) povinnost postupovat při výkonu působnosti nezávisle a nestranně
- b) řídit se pouze zákony a ostatními právními předpisy
- c) zákaz při výkonu své působnosti přijímat ani vyžadovat pokyny od prezidenta republiky, Parlamentu, vlády, správních úřadů ani od jakéhokoliv jiného orgánu výkonné moci nebo soukromoprávního subjektu
- d) financování činnosti ERÚ prostřednictvím tzv. prioritní kapitoly státního rozpočtu

Působnost ERÚ

Směrnice významně posilují a harmonizují pravomoci regulačních orgánů členských států

Nové pravomoci ERÚ podle návrhu zákona v oblasti

- a) ochrany hospodářské soutěže**
- b) ochrany spotřebitele**
- c) výkonu dozoru v energetických odvětvích**
- d) nezávislého provozovatele přepravní soustavy**

Působnost ERÚ

Oblast podpory hospodářské soutěže

- a) rozhodování o certifikaci oddělených provozovatelů přenosových a přepravních soustav
- b) sledování úrovně transparentnosti trhů s elektřinou a plynem
- c) šetření na velkoobchodních trzích s elektřinou a plynem a rozhodování o uložení opatření v případě zjištění nefunkčnosti trhu
 - např. povinné odprodeje plynu, aukce apod.
- d) široké monitorovací povinnosti (nespravedlivé smluvní podmínky, ustanovení vylučující změnu dodavatele, způsoby tvorby cen na trhu atd.)
- e) doporučení ohledně tvorby cen dodávky elektřiny a plynu pro domácnosti
- f) povinnost spolupráce s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže a vzájemného informování

Působnost ERÚ

Oblast ochrany spotřebitele

- a) **rozhodování tzv. spotřebitelských sporů na návrh spotřebitele (domácnosti) o**
 - splnění povinností ze smluv, jejich předmětem je dodávka elektřiny nebo plynu
 - určení platnosti právního vztahu mezi dodavatelem a zákazníkem
 - poskytnutí náhrady za nedodržení standardu kvality dodávek a služeb v elektroenergetice a plynárenství
- b) **výkon dohledu podle zákona o ochraně spotřebitele v energetických odvětvích**
 - v otázkách uplatňování nekalých obchodních praktik dodavatelů elektřiny a plynu

Působnost ERÚ

Oblast dozoru v energetických odvětvích

- a) **výkon kontroly dodržování povinností stanovených**
- energetickým zákonem v odvětví elektroenergetiky, plynárenství a teplárenství
 - zákonem o cenách v oblasti energetiky
 - Nařízením 714/2009 o podmínkách přístupu k síti pro přeshraniční obchod s elektřinou
 - Nařízením 715/2009 o podmínkách přístupu k plynárenským soustavám
 - rozhodnutím Komise, Agentury nebo vyplývajících z opatření vydaných ERÚ
- b) **rozhodování o postihu v případě spáchání správního deliktu**
- rozhodování o uložení pokuty (v některých případech až do výše 10% z obrátu) a ukládání opatření k nápravě

Působnost ERÚ

Pravomoci vyvolané zřízením nezávislého provozovatele přepravní soustavy

- a) **schvalování jmenování a odvolávání statutárních orgánů, části členů dozorčí rady a tzv. auditora programu a smluv o výkonu funkce těchto osob**
 - podmínkou pro jmenování odborná nezávislost osob
- b) **schvalování uzavření obchodních kontraktů mezi ITO a ostatními osobami v rámci koncernu**
 - ERÚ smlouvu neschválí, je-li smlouva v rozporu s podmínkami obvyklými v obchodním styku
- c) **rozhodování sporů o povinnostech vyplývajících z EZ mezi ITO a ostatními osobami v rámci vertikálně integrovaného podnikatele**
- d) **kontrola uplatňování vlivu mateřské společnosti na činnost ITO**
- e) **provádění šetření v obchodních prostorách (tzv. dawn raid)**
- f) **sledování smluvních vztahů včetně průběhu jejich plnění**
- g) **schvalování desetiletého plánu ITO a rozhodování o opatřeních k zajištění jeho realizace**

Děkuji za pozornost

Mgr. Antonín Panák
Energetický regulační úřad